

CBAM

Carbon Border Adjustment Mechanism

Daša Šuleková
Zväz chemického a farmaceutického priemyslu SR

3.12.2024

BAT FÓRUM

Starý Smokovec

MECHANIZMUS UHLÍKOVEJ KOMPENZÁCIE NA HRANICIACH

탄소국경조정제도
KARBIN BARÐR AIDJASTMINT MIKANIZM
SINIRDA KARBON DÜZENLEME MEKANIZMASI
МЕХАНІЗМ ВУГЛЕЦЕВОГО
КОРИГУВАННЯ ІМПОРТУ
MECANISMO DE AJUSTE
EN FRONTERA POR CARBONO
कार्बन सीमा समायोजन तंत्र
MÉCANISME D'AJUSTEMENT
CARBONE AUX FRONTIÈRES
MECANISMO DE AJUSTAMENTO
CARBÓNICO FRONTEIRIÇO
الآلية الحدودية لضبط الكربون
MEKANISME PENYESUAIAN BATAS KARBON
炭素国境調整措置
ISIXHOBO SOKUHLENGHALENGISA UMDA WE-KHABON
碳边境调节机制

CBAM by mal slúžiť ako základný prvok súboru nástrojov na dosiahnutie cieľa klimaticky neutrálnej EÚ najneskôr do roku 2050 tým, že sa zameria na riešenie rizika úniku uhlíka a podporu dekarbonizácie v tretích krajinách

Mechanizmus CBAM sa začal uplatňovať v prechodnej fáze od **1. októbra 2023 do 31. decembra 2025**. Podávajú sa štvrtročne správy bez finančných dopadov.

Od **1. januára 2026** musia schválení deklaranti CBAM predkladať výročné správy o CBAM a certifikáty CBAM o nákupe/odovzdaní (napr. finančné dôsledky začínajú od 1. januára 2026). Cena týchto certifikátov CBAM bude naviazaná na priemernú cenu kvót v rámci EU ETS, čím sa vyrovnajú náklady na stanovovanie cien uhlíka medzi výrobcami z EÚ a mimo EÚ.

Hlavné dôvody zavedenia CBAM:

- 1. Prevencia úniku uhlíka:** CBAM vyrovnáva rozdiely v oceňovaní uhlíka medzi EÚ a inými regiónmi, aby odradil spoločnosti od presunu výroby s vysokými emisiami uhlíka mimo EÚ. Zabezpečuje, že dovážané tovary ponosú rovnaké uhlíkové náklady ako výrobky vyrobené v rámci EÚ pod jej systémom oceňovania uhlíka.
- 2. Podpora klimatických cieľov:** EÚ sa zaviazala znížiť emisie skleníkových plynov o 55 % do roku 2030 a dosiahnuť uhlíkovú neutralitu do roku 2050.
- 3. Podpora globálnej dekarbonizácie:** CBAM motivuje krajiny mimo EÚ, aby prijali systémy na oceňovanie uhlíka a znížili emisie vo svojich výrobných procesoch, aby si udržali konkurencieschopnosť pri exporte do EÚ.

Prvá fáza:

- **železo a ocel,**
- **elektrická energia**
- **cement**
- **hliník**
- **vodík**
- **hnojivá**

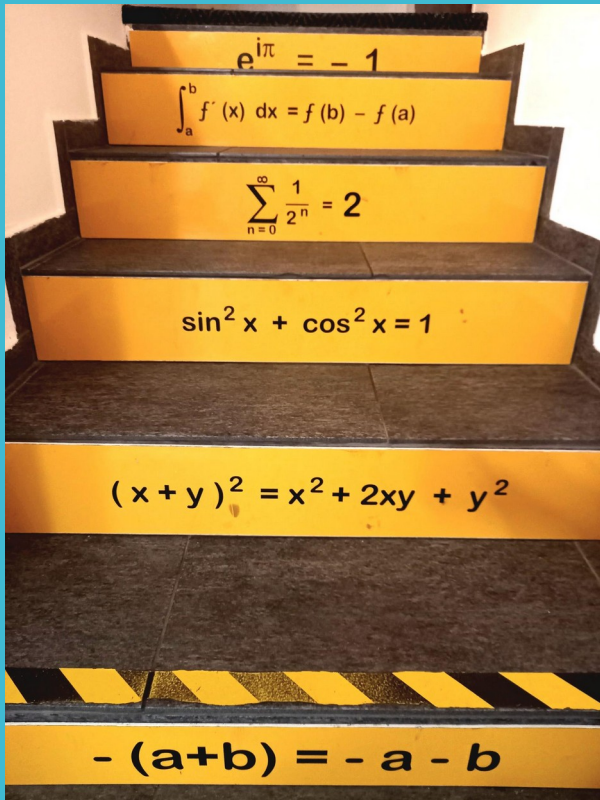
Ďalšia fáza by mala zahrnúť:

- **polyméry,**
- **plasty,**
- **ostatné organické chemikálie,**

Čo je obsahom správy o CBAM?

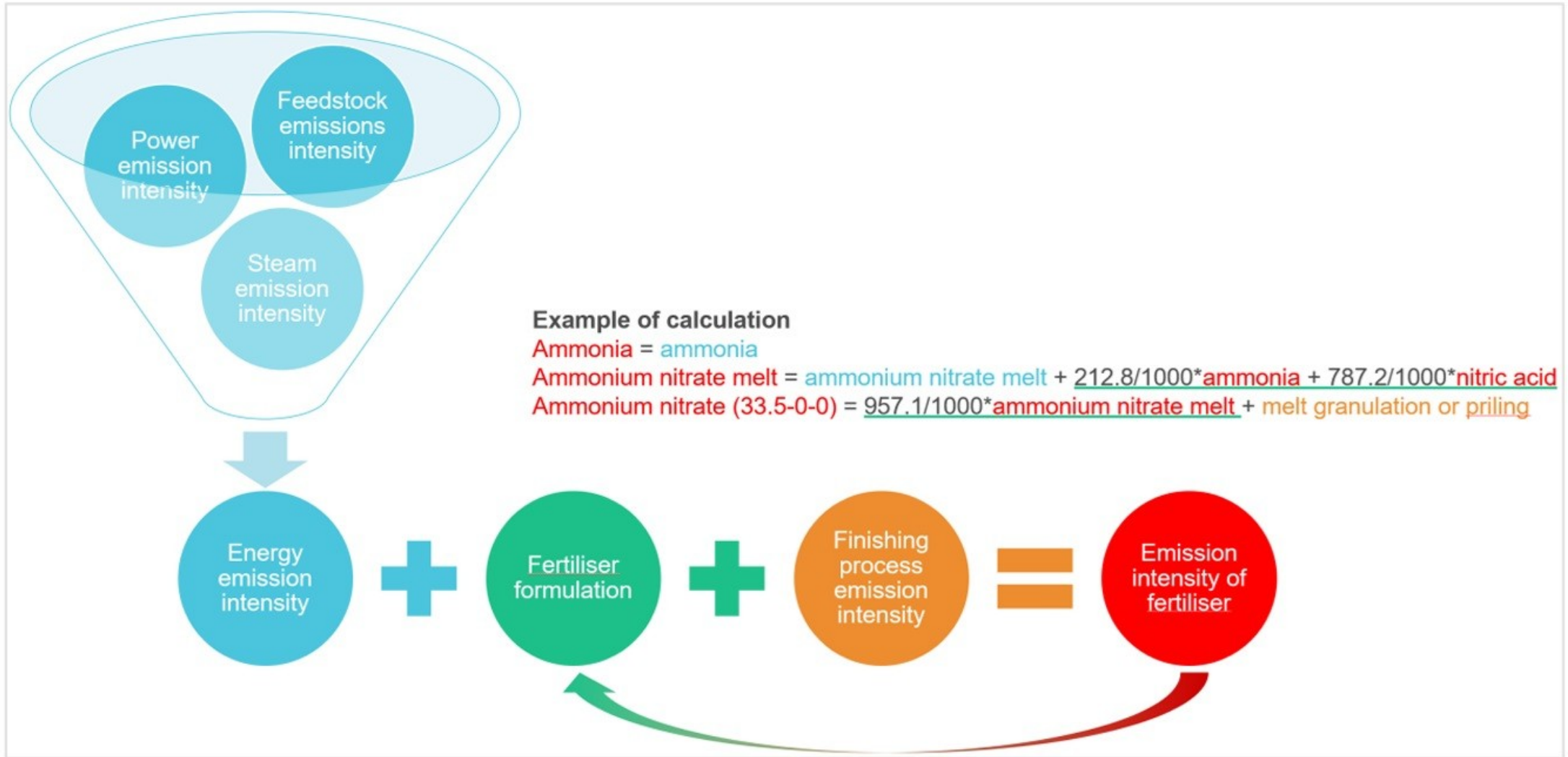
- **množstvo dovezeného tovaru vyjadrené** v megawatthodinách v prípade elektriny a v tonách pri ostatnom tovare;
- **druh tovaru** na základe jeho číselného znaku KN;
- **krajina pôvodu** dovezeného tovaru;
- **zariadenie**, v ktorom bol tovar vyrobený;
- **spôsoby výroby**;
- **špecifické viazané priame a nepriame emisie tovaru** vyjadrené v tonách emisií CO₂e na megawatthodinu elektriny alebo v prípade iného tovaru v tonách emisií CO₂e na tonu každého druhu tovaru, vypočítané v súlade s metódou stanovenou v prílohe IV nariadenia CBAM č. 2023/956;
- emisný faktor použitý pre elektrinu;
- zdroj údajov alebo metóda použitá na určenie emisného faktora;
- spotrebu elektrickej energie a zodpovedajúci emisný faktor spotrebovanej elektriny.
- informácia, či deklarant oznamuje skutočné emisie alebo štandardné hodnoty;
- **cenu uhlíka splatná v krajine pôvodu** v prípade viazaných emisií v dovezenom tovare, a to s prihliadnutím na akúkoľvek zľavu alebo inú dostupnú formu kompenzácie.

• Ako sa vypočítajú emisie?

- nariadenia CBAM č. 2023/956 článok 7
- vykonávacie nariadenie CBAM č. 2023/1773 článok 4
- **Metodicky úzko súvisí s Európskym systémom obchodovania s emisiami (EU ETS).** Pri výpočte emisií skleníkových plynov sa v zásade musia brať do úvahy **tri toky emisií**:
 - priame emisie skleníkových plynov (emisie uvoľnené počas výroby);
 - nepriame emisie skleníkových plynov (emisie spojené s elektrinou používanou pri výrobe);
 - emisie skleníkových plynov spojené s medziproduktmi (emisie z výroby medziproduktov).

Methodology for calculation of fertiliser's GHG emission intensities.

Source: JRC, 2023.

Ako bude CBAM fungovať od roku 2026?

- Od roku 2026 budú môcť **dovážať tovar CBAM na colné územie EÚ len schválení deklaranti CBAM**. Zakúpia si **certifikáty CBAM za cenu vypočítanú Európskou komisiou za každý kalendárny týždeň ako priemer záverečných cien kvót EU ETS na aukčnej platforme** v súlade s postupmi stanovenými v nariadení č. 1031/2010.
- **Do 31. mája každého roku** (po prvý krát v roku 2027 za rok 2026) **nahlásia množstvo tovarov CBAM dovezených do EÚ v predchádzajúcom roku, celkové viazané emisie v tovaroch, celkový počet certifikátov CBAM, ktoré sa majú odovzdať a kópie správ o overení**. Ak môžu dovozcovia preukázať, že **cena uhlíka už bola zaplatená počas výroby dovážaného tovaru v tretej krajine**, je možné **požiadať o zníženie počtu certifikátov CBAM**. Postupné odstraňovanie bezplatných kvót v rámci EU ETS sa uskutoční súbežne so zavádzaním CBAM v období rokov 2026 – 2034.

M. Draghi

The future of European competitiveness

Part B | In-depth analysis and recommendations

SEPTEMBER 2024

The future of European competitiveness

Part B | In-depth analysis and recommendations

SEPTEMBER 2024

Riziká spojené s CBAM (vybrané)

- Výzva zabezpečiť konzistentnú a jednotnú implementáciu. CBAM bude musieť pokryť emisie CO₂ pre desiatky tisíc produktov naprieč všetkými výrobnými zariadeniami, ktoré vyvážajú do EÚ. Kým ETS je založený na **prevádzkach**, CBAM bude založený na **produktoch**, čo si vyžaduje preklad emisií z prevádzky na emisie na produkt. Zložitosť zvýššia s rozšírením CBAM na väčší súbor produktov
- V konečnom dôsledku úspech CBAM a iných regulačných opatrení závisí od schopnosti EÚ zabezpečiť **spravodlivé a efektívne implementovanie** týchto mechanizmov
- CBAM **sa potenciálne dá ľahko obísť**. Napríklad - predpoklad nulových emisií pre recyklovaný materiál, vrátane priemyselného šrotu, by mohol stimulovať úmyselné generovanie šrotu s cieľom exportovať sekundárny materiál (oslobodený od CBAM) namiesto primárneho (zahrnutý v CBAM) do Európy - navyše, **monitorovanie a overovanie môže byť veľmi zložité**

Európsky chemický priemysel - šampión v exporte

- vyváža viac ako jednu tretinu svojej produkcie mimo Európu
- EÚ najväčším exportérom chemických produktov na svete

CBAM aplikácia na chemický sektor vyžaduje vyriešenie:

- **Je potrebné zahrnúť nepriame emisie**

- **Riešenie:**

Prístup ku konkurencieschopnej, ekologickej a dostupnej elektrine je nevyhnutný. Výpočet úrovne poplatku CBAM by mal odrážať všetky súčasné a budúce náklady na uhlík súvisiace s ETS v produktoch, najmä očakávaný nárast nepriamych nákladov na uhlík dôsledku elektrifikačnej stratégie EÚ

CBAM aplikácia na chemický sektor vyžaduje vyriešenie:

- **Pokrytie celých reťazcov**

Príklad hnojív - jedného z mnohých dôležitých sektorov chemického priemyslu - ktorý je zahrnutý v súčasnom návrhu Komisie, ilustruje zložitosť a potrebu zahrnúť celé hodnotové reťazce pri navrhovaní CBAM. Jediným zahrnutým chemickým produktom je amoniak, základ pre väčšinu chemických produktov obsahujúcich dusík. Náklady indukované CBAM na amoniak a kyselinu dusičnú by ovplyvnili domáce výrobné náklady množstva chemikálií v hodnotovom reťazci amoniaku, vrátane polyamidu, polyuretánov, amínov a amidov a ďalších nevyhnutných produktov a aplikácií - žiadne povolenia. Toto oslabí ich konkurenčnú pozíciu a poskytne podnet na zvýšenie dovozu viac downstream produktov v týchto hodnotových reťazcoch, ktoré by neboli zahrnuté v CBAM.

- **Riešenie:**

Aby sa predišlo efektu zamerania na základné materiály vedúcemu k obchádzaniu hodnotových reťazcov, CBAM by mal platiť pre celý hodnotový reťazec

CBAM aplikácia na chemický sektor vyžaduje vyriešenie:

- **Konkurencieschopnosť exportu musí byť adresná**
Európsky chemický priemysel potrebuje opatrenia na zabezpečenie konkurencieschopnosti svojho exportu na trhoch mimo EÚ, ideálne prostredníctvom pokračujúceho bezplatného pridelovania alebo ekvivalentných opatrení. CBAM zameraný iba na dovoz by tiež oslabil domácu kapacitu a konkurencieschopnosť

CBAM aplikácia na chemický sektor vyžaduje vyriešenie:

- **Mechanizmus musí byť realizovateľný a efektívny**

Je potrebné zapojenie všetkých zainteresovaných strán, vrátane colných úradov

Zabezpečenie CBAM v súlade s WTO zníži riziko odvetných opatrení na vývozných trhoch EÚ. Vyžaduje si to širší medzinárodný dialóg, aby sa zabezpečilo, že kľúčoví obchodní partneri budú plne informovaní o plánoch EÚ a o spôsoboch, ako sa s ich dovozom bude zaobchádzať v rámci CBAM. Bolo by potrebné vypracovať dohodnutú, štandardizovanú a pre produkt špecifickú metodológiu na výpočet uhlíkovej stopy produktov a minimalizovať potenciál pre obchodný konflikt.

A ako to vyzerá mimo EÚ?

Niekoľko ďalších krajín (napríklad USA) už naznačilo zámer zaviesť svoje vlastné ekvivalenty CBAM (UK už potvrdilo, že zavedie CBAM v Spojenom kráľovstve do roku 2027), čím by sa odstránili potenciálni zákazníci tovaru s vysokými emisiami.

Múdry človek nerobí chyby sám, dáva šancu aj ostatným

Ing. Daša Šuleková, PhD.

dasa.sulekova@zchfp.sk

